

תאריך: 15.8.2011
בתשובה נא לציין: 68983
בדואר רשום עם אישור מסירה

לכבוד
עו"ד מרים רוזנטל
יו"ר הוועדה ההומניטארית
משרד הפנים
דרך מנחם בגין 125
תל אביב

כבוד יו"ר הוועדה,

הנדון:

בקשה למתן מעמד בישראל

בקשת אחמ"ש מס' 286/96

ע"ש, מר חליל (מנוח), ת"ז

עבור אישתו הגב' הגב' חליל, ת"ז

1. גב' חליל ייפתה את כוחם של פרקליטי המוקד להגנת הפרט לטפל בענייניה מול הרשויות בישראל. מצ"ב ייפוי כוח.
 2. הגב' חליל, ילידת ירושלים ותושבת הגדה במקור, הינה אלמנתו של מר _____ חליל, תושב ישראל והמזמין בבקשת האחמ"ש שבנדון.
 3. בעקבות מותו של מר _____ חליל, אשר הלך לעולמו באופן מפתיע ביום 17.3.2011, מוצאת עצמה הגב' חליל (להלן: **הגב' חליל**), מתמודדת באחת, לא רק עם מותו הטראגי של בעלה אלא גם עם החשש לגירושה מעירה וביתה, בה היא שוהה כדין מזה שנים רבות. תעודת הפטירה של מר חליל מצ"ב ומסומנת א.
 4. נוכח מותו הטראגי של הבעל, מוגשת בזאת עבודה בקשה ההומניטארית להסדרת מעמדה של הגב' חליל בישראל. הבקשה מוגשת לוועדה ההומניטארית אשר הוקמה על פי סעיף 1א3 לחוק האזרחות והכניסה לישראל, בהתאם לנוהל משרד הפנים "נוהל הפסקת הליך להסדרת מעמד לבני זוג של ישראלים" שמספרו 5.2.0017, ועל פי פסיקה עדכנית אודות שדרוג מעמדם של מוזמנים בהליך אחמ"ש, אשר בשל עיכוב בטיפול של משרד הפנים, לא שודרג מעמדם במועד, טרם החלטת הממשלה 1813 ממאי 2002.
- בקשה זו נתמכת בתצהירה של הגב' חליל המצ"ב, וכן במסמכים נוספים.

רקע עובדתי

5. הגב' חליל נולדה בשנת 1960 בירושלים הירדנית וגדלה בעירייה שבגדה. בשנת 1995 נישאה הגב' חליל למר _____ חליל. מועד עריכת חוזה הנישואין הישראלי היה ביום 12.11.1995. חוזה הנישואין מצ"ב ומסומן ב.

6. בעוד שעבור הגב' חליל היו אלו נישואין ראשונים, הרי שעבור בעלה _____ היו אלו נישואין שניים. מנישואיו לאשתו הראשונה, שונראה, שהלכה לעולמה, נולדו למר חליל תשעה ילדים, כאשר הצעיר מביניהם, _____ – אליו עוד נתייחס בהמשך הבקשה – הינו כיום בשנות השלושים לחייו.
7. בעקבות נישואיה למר חליל עברה הגב' חליל להתגורר עימו וילדיו מנישואיו הראשונים בביתו שבשכונת א-טור שייאח שבירושלים. ביום 12.3.1996, זמן קצר לאחר נישואיהם, פנו בני הזוג ללשכת משרד הפנים בבקשה לאיחוד משפחות. הבקשה קיבלה את המספר 286/96. אישור על הגשת הבקשה מצ"ב ומסומן ג.
8. כאן המקום לציין כי בין הוראות שניתנו לבני הזוג על גבי אישור הגשת הבקשה משנת 1996, בשפות העברית והערבית, קיים פער. בעוד שבשפה הערבית הפונה "**מתבקש להמתין לתקופה בין 3-5**" לפני שיפנה ללשכה על מנת לברר מה עלה בגורל בקשתו, הרי שבהוראות בשפה העברית הוספה בכתב יד המילה **חודשים** למשפט "**מתבקש להמתין לתקופה בין 3-5**". האישור כאמור צורף לבקשה וסומן ג.
9. בני הזוג חליל, שהשפה העברית אינה שגורה בפיהם, פעלו כנדרש מהם על פי ההוראות בשפה הערבית ולא העלו בדעתם כי עליהם לגשת ללשכת משרד הפנים העמוסה ממילא לעייפה, ולהטריד את פקידיה בשאלות, בטרם יעברו מספר שנים ממועד הגשתה. למעשה היו בני הזוג סמוכים ובטוחים שבקשתם מטופלת כראות. רק בעבור מספר שנים החליטו בני הזוג לפעול על פי הבנתם את הוראות משרד הפנים, וניגשו ללשכה. ואכן הבקשה שלא זכתה לכל מענה קרוב **לארבע שנים** והייתה מוטלת לה כל אותו זמן כאבן שאין לה הופכין אושרה והגב' חליל קיבלה לידיה הפנייה הראשונה להנפקת היתר מת"ק ביום 10.2.2000. העתק מן ההפנייה מצ"ב ומסומן ד.
10. בהתקרב המועד בו אמורים היו בני הזוג חליל לגשת ללשכת משרד הפנים ולהגיש בקשה לחידוש היתר השהייה עבור הגב' חליל לשנה נוספת, איתרע מזלם ואסמאעיל שבר את רגלו. בעקבות המקרה היה אסמאעיל מרותק לביתו תקופה ארוכה.
11. מאחר שהשבר החמור מנע מאיסמעיל להצטרף להגב' חליל ניגשה הגב' חליל בגפה ללשכה בניסיון להגיש בקשה חדשה עבורה. דא עקא, בלשכה, הודע להגב' חליל כי על אף מצבו הבריאותי של בעלה, לא תוכל להגיש את הבקשה אלא בנוכחותו ומשכך עליה להמתין שיבריא ואז לשוב עימו ללשכה.
12. כאשר הבריא אסמאעיל, שבו בני הזוג ופנו ללשכת משרד הפנים על מנת להנפיק הפנייה חדשה עבור הגב' חליל. גם בקשה זו כקודמתה אושרה ללא כל בעיה לחמישה עשר חודשים נוספים.
13. מיום זה ואילך חודשו ההיתרים עבור הגב' חליל באופן סדיר עד ההפנייה הנוכחית ועד בכלל. ההפניות ניתנו להגב' חליל בתאריכים הבאים:

(2) ביום 8.9.2003 הפנייה לשנה

(3) ביום 23.9.2004

(4) 14.11.2005 הפנייה לשנה

(5) ביום 12.11.2006 הפנייה לשנה

(6) ביום 23.10.2007 הפנייה לשנה

(7) ביום 17.9.2008 הפנייה לשנה

(8) ביום 30.8.2009 הפנייה לשנה

(9) ביום 26.8.2010, הפנייה הנוכחית לשנה עד ליום 26.8.2011

ההפניות מצ"ב ומסומנות ה-1 ה-9 בהתאמה.

עינינו הרואות: הגב' חליל שוהה באופן מוסדר וחוקי בישראל במשך למעלה מ-11 שנה.

השנים הרבות בהם שוהה הגב' חליל כדין בישראל, מצבה הקשה כמו גם מחדלי משרד הפנים בטיפול בבקשתה מצדיקים, ללא ספק, את בחינת בקשתה למתן מעמד בישראל על פי נוהל הטיפול בהפסקת הליך להסדרת מעמד של בני זוג ישראלים והעברתה לוועדה ההומניטארית.

נוהל הטיפול בהפסקת הליך להסדרת מעמד של בני זוג ישראלים

14. כידוע, חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג-2003 (להלן: **הוראת השעה**) מורה כי:

1א3. (א) על אף הוראות סעיף 2, רשאי שר הפנים, מטעמים הומניטריים מיוחדים, בהמלצת ועדה מקצועית שמינה לענין זה (בסעיף זה – הוועדה) –

(1) לתת רישיון לישיבת ארעי בישראל לתושב אזור או לאזרח או לתושב של מדינה המנויה בתוספת, שבן משפחתו שוהה כדין בישראל;
(2) לאשר בקשה למתן היתר לשהייה בישראל בידי מפקד האזור, לתושב אזור שבן משפחתו שוהה כדין בישראל.

15. הנה כי כן, הוועדה הנכבדה הינה בעלת סמכות לדון בעניינה של גב' חליל. אולם, להלן נטען, כי מעבר להסמכה כללית זו, קיימים נהלים ופסקי דין ברורים, אשר מנחים את שיקול דעתה של הוועדה, ולפיהם, יש להסדיר את מעמדה של גב' חליל בישראל, לאור היותה אלמנה של ישראלי. נסביר.

16. נוהל מספר 5.2.0017 של משרד הפנים – "נוהל הטיפול בהפסקת הליך להסדרת מעמד לבני זוג של ישראלים" (להלן: **הנוהל**) – מסדיר, בין השאר, את הטיפול בהליך המדורג במקרה בו פקע קשר הנישואין בשל פטירת בן הזוג הישראלי. לפי סעיף ד.3. ב. לנוהל, באם לבני הזוג אין ילדים משותפים יועבר התיק לדיון בוועדה הבינמשרדית בהתקיימות התנאים להלן:

(1) כאמור סעיף ד.1.1.

(2) בן הזוג עבר יותר ממחצית מתקופת ההליך המדורג קודם פטירת בן הזוג הישראלי.

(3) לא היה ספק בכנות הקשר בין בני הזוג לאורך ההליך המדורג.

(4) היה והתקיימו התנאים המפורטים בסעיפים ד.2.ב.1, 2, 3 לעיל, עובר להבאת התיק לדיון בוועדה, ייערך לבן הזוג הזר שימוע בלשכת האוכלוסין באזור מגוריו, לבחינת זיקתו לישראל ביחס לזיקתו למדינת אזרחותו (בכלל זה, משך התקופה בה שוהה הזר בישראל, קיומם של קרובי משפחה של הזר בארץ או בארץ מוצאו ומידת התערותו בחברה הישראלית. העתק מן השימוע יונח בפני חברי הוועדה על מנת לבדוק את נסיבות העניין בכללותן ומידת קיומה של זיקה ממשית וחזקה של המבקש למדינת ישראל יותר מזיקתו למדינה הזרה.

17. הגב' חליל עונה למעשה על כל הוראותיו המהותיות של הנוהל המצדיקות העברת עניינה לוועדה ההומניטארית לשם בחינת בקשתה לקבלת מעמד בישראל, וזאת מן הטעמים הבאים.

18. לית מאן דפליג כי הנישואים בין הגב' חליל ל _____ שארכו להם למעלה מחמש עשרה שנים היו כנים. מיום נישואיהם ועד ליום מותו של _____, התגוררו בני הזוג בכל השנים יחדיו, באותו הבית, גידלו יחדיו את ילדיו של _____, וניהלו משק בית משותף. כמו כן אין חולק כי כל אותם שנים שהתה הגב' חליל בירושלים כדין.

19. לגבי התנאי הנוסף, כי בן הזוג המוזמן קיבל רישיון ישיבה בישראל מסוג א/5 במסגרת ההליך המדורג, הרי שיש לראות תנאי זה כמתקיים במקרה החריג של הגב' חליל לאור כלל הנסיבות ובנייהן, השנים הרבות בהן היא שוהה כדין בישראל, העיכוב המופלג בטיפול בבקשה, הסירוב ליתן לה לחדש את ההיתר בגפה בשנת 2001, מצבה הבריאותי וכיו"ב. זאת, לאור הפסיקה הקיימת בעניין הנוהל והדרך בה יש ליישמו.

20. לא זו אף זו. לפי רוח הנוהל, אין לראות את הדרישה לרכישת א/5 כדרישה נוקשה, אלא כדרישה כי המוזמן ישהה בישראל בהיתר לפחות במהלך **ששת החדשים הראשונים** של ההליך המדורג. פירוש זה הינו בהתאם לנוהל 5.2.0008, "נוהל הטיפול במתן מעמד לבן זוג זר הנשוי לאזרח ישראלי", אשר קובע כי בן זוג זר הנשוי לאזרח ישראלי יקבל רישיון ב/1 או היתר מת"ק לשישה חדשים, ועם אישור הבקשה יקבל רישיון לישיבת ארעי לתקופה של שנה וזאת למשך ארבע שנים. אכן, לבן זוג הזר הנשוי לאזרח התנאי של רכישת א/5 מתקיים לאחר חדשים ספורים. אין ספק כי הגב' חליל עברה את ששת החדשים הראשונים הללו כבר בשנת 2000.

21. יפות לעניין זה מילותיו של כבוד השופט סובל בעת"ם (י-ם) 8799/08 **יאמנה אבו לאמה נ' שר הפנים** (פורסם בנבו), אשר התייחסו להחלת הנוהל במקרה של בן זוג זר הנשוי **לתושב קבע**, ולא לאזרח:

בכל הנוגע להליך איחוד משפחות של תושב קבע בישראל עם בן זוגו הזר, **קיים חוסר התאמה בין הוראה זו לבין דרישת הנוהל שבן הזוג הזר יקבל רישיון לישיבת ארעי מסוג א/5. רישיון כזה ניתן לבן הזוג הזר רק לאחר 27 חודשים של ההליך המדורג, ואילו הנוהל הלא מסתפק בכך שבן הזוג הזר נטל חלק בהליך המדורג במשך שנה בלבד.** מאחר שהדרישה לרישיון מסוג א/5 אינה מיוחדת למקרה בו יש לבני הזוג ילדים משותפים, אלא חלה גם כאשר אין לבני הזוג ילדים משותפים (ואז הדרישה היא לחלוף מחצית תקופת ההליך המדורג), **ייתכן שניתן לראות את ההוראה המיוחדת המסתפקת בשנה כגוברת על ההוראה הכללית הדורשת קבלת רישיון מסוג א/5.**

(שם, ההדגשות הוספו, ב.א.).

22. תימוכין לטענה, כי הגב' חליל עומדת בתנאי הנוהל בשל היותה אלמנה של ישראל, ניתן למצוא בדבריה של עורכת הדין יוכי גנסי, מנהלת תחום עניינים מנהליים במחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, אשר נאמרו בדיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ביום 8.1.2007 (פרוטוקול מס' 89):

יש במשרד הפנים נוהל שמתייחס לאלמנה עם ילדים. הנוהל שמתייחס לאלמנה עם ילדים, בין אם מדובר בתושבת הרשות הפלסטינית, בין אם לא מדובר בתושבת הרשות הפלסטינית, מאפשר לה לקבל מעמד. **ככל שמדובר באלמנה ללא ילדים, הבדיקה שנבדקת היא לאורך ציר הזמן, האם מלכתחילה מדובר בקשה שהיה קשר זוגי תקף או קשר לא תקף.**

(שם, עמוד 22. ההדגשות הוספו, ב.א.).

העמודים הרלוונטיים מפרוטוקול הדיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה מצ"ב ומסומנים ו-41.

23. הנוהל הנ"ל נדון בבית משפט נכבד זה במסגרת בג"ץ 4711/02 הלל ואח' נ' שר הפנים (להלן: **עניין הלל**). העתירות העקרוניות שאוחדו בעניין זה, עסקו בשאלת מעמדן של נשים-אלמנות שבעליהן, אזרחים ישראלים, נפטרו בטרם בא לסיומו ההליך המדורג.

24. במסגרת הדיון בעניין **הלל**, הועלו טענות נגד נוקשות הנוהל בנוסחו הקודם. בית המשפט התייחס, במסגרת החלטת ביניים מיום 12.10.08, במיוחד לנוקשות של התנאי שבן הזוג הזר יעבור יותר ממחצית מתקופת ההליך המדורג. ואכן, התנאי הושמט, בעקבות הערות בית המשפט, מהגרסה הנוכחית של הנוהל.

בית המשפט ראה כי מעבר לקריטריונים בנוהל:

יש מקום לאפשר בחינה אינדיבידואלית שתכלול מודדים שונים כגון משך תקופת הנישואין ומשך תקופת החיים המשותפים עובר לנישואין, משך השהייה בישראל, כנות הנישואין ומרכז חיים בישראל לפי זיקות רלבנטיות. יצוין, כי מודדים כגון אלה עשויים להלוו יותר את התכלית המונחת ביסוד הנוהל מאשר מודדים מסוימים הכלולים בנוהל הקיים. (שם, החלטת ביניים מיום 12.10.08, ההדגשה הוספה – ב.א.).

25. ביום 2.8.2009 ניתן פסק דין בעניין **הלל**. בפסק הדין הודגש כי:

מקרה שבו בן הזוג הישראלי נפטר בטרם סיומו של ההליך המדורג **מחייב התייחסות והתחשבות מיוחדת** לאור ההשלכות הקשות שעולות להיות להפסקת הליך ההתאזרחות על בן הזוג הזר, שקבע

את מרכז חייו בישראל בעקבות קשר נישואין אמיתי וכן עם אזרח
ישראלי.

(שם, פסקה 2, ההדגשות הוספו, ב.א.).

26. אמנם, החלטת בית המשפט הנכבד מתייחסת לאלמנות של אזרחים ישראלים, אשר בקשתן
למעמד נובעת מסעיף 7 לחוק האזרחות, בעוד העותרת דן הייתה נשואה לתושב קבע של
מדינת ישראל ובקשתה מוגשת מטעמים הומניטאריים, אולם רציונאל הדברים יפה במידה
שווה גם בעניינה.

27. עתירה אחרת אשר הובאה בפני בית המשפט העליון עסקה בעניינה של אלמנה של תושב
ישראלי, פלסטינית מהגדה, אשר מעמדה לא הוסדר בשל היותה אישה שנייה של בעלה
המנוח (בג"ץ 10041/08 חג'אז נ' שר הפנים). שם, בהחלטה מיום 10.2.11, קבע כבוד בית
המשפט כי על הוועדה להתייחס במסגרת שיקוליה ל"משך זמן שהייה בארץ, להיותה של
העותרת אלמנה ולעובדה שכל ילדיה נמצאים כאן בארץ", והפנה אל השיקולים המנחים
שהותו בעניין הלל. זאת, חרף העובדה כי מעמדה של העותרת שם לא הוסדר. ואילו בעניין
דכאן, מעמדה של גב' חליל הוסדר במסגרת ההליך המדורג, עוד לפני 11 שנה.

החלטת בית המשפט הנכבד בבג"ץ 10041/08 מצ"ב ומסומנת ז.

28. בפסק דין נוסף הנוגע ישירות למקרה דן, עת"ם (י-ם) 503/05 בכרי נ' משרד הפנים, ועניינו
סירוב משרד הפנים להמשיך בהליך איחוד משפחות של אלמנת תושב ישראל בעלת אזרחות
ירדנית לאחר שבעלה נפטר שנתיים לאחר אישור בקשת איחוד המשפחות, נקבע כי:

אכן כן, אין חולק כי השיקול ההומניטארי של מניעת פירוק התא
המשפחתי הוא אשר עומד ביסוד הליך איחוד המשפחות. עם זאת,
לא נובע מכך שבכל מקרה שבו חדל התא המשפחתי להתקיים,
המסקנה המתחייבת היא שיש להפסיק מייד את ההליך המדורג. כל
כך, משום שגם במקרה של פירוק התא המשפחתי, יש עדיין מקום
להפעיל את שיקול הדעת המנהלי ולבחון את נסיבותיו של כל מקרה
ומקרה לגופו. כך, כדוגמא, יהיה שונה מקרה של זוג צעיר שהתגרש
בראשית דרכו, בטרם נולדו לו ילדים ובטרם נטע בן הזוג המוזמן
שורשים בארץ, לעומת זוג מבוגר שהתגרש, לאחר שנים של חיים
משותפים בישראל, והאישה (כדוגמא) נדרשת לטפל בילדי בני הזוג
שנותרו במשמורתה. **בדומה לכך, יש מקום להבחין בין מקרה שבו
נפטר בן הזוג המזמין, ובן הזוג הנוותר בחיים הינו צעיר בראשית
דרכו, לעומת מקרה כמקרה דין, שבו האלמנה היא בת 57 היום
וגרה כבר בארץ מזה כ-10 שנים. במצב דברים כזה, שבו מרכז
החיים של העותרת הוא בישראל, וכאשר "פירוק" התא המשפחתי
נכפה עליה עקב מות בעלה, יש לשקול נסיבות אלה, בטרם קבלת
החלטה על הפסקת ההליך המדורג.**

(שם, הדגשה הוספה - ב.א.).

29. כפי שעולה מן הפסיקה הנ"ל, הרי שלמטרת הנוהל שבנדון, ועל פי ההיגיון, יש לראות בהגב'
חליל כמי שקיבלה רישיון ישיבה בישראל מסוג א/5.

עמידתה של גב' חליל בתנאי הזיקה של הנוהל

30. כפי שפורט לעיל, הגב' חליל עומדת בתנאים הבסיסיים של הנוהל, המסדיר את מעמדן של אלמנות של ישראלים. כפי שיפורט כעת, עומדת הגב' חליל גם ב"תנאי הזיקה" אשר מתווה הנוהל.

31. בסעיף 8 לפסק הדין בעניין הלל נקבע כי :

"קריטריון "הוותק" נותר על עומדו ביחס לבני זוג ללא ילדים משותפים, אם כי תקופת הזמן הנדרשת צומצמה משלוש שנים (בנוהל 2006) למחצית מתקופת ההליך המדורג (בנוהל החדש). אין בידינו לקבוע כי מדובר בקריטריון פסול או בפרק זמן החורג מגבולות הסבירות והמידתיות. **מעבר לכך עמדנו בהחלטה הקודמת על הצורך בבחינה אינדיבידואלית שתכלול מודדים שונים, תוך מתן זכות טיעון לבן הזוג.** גם עניין זה מקבל ביטוי בנוהל החדש, הקובע כי בכל מקרה שבו מתקיימים התנאים המקדמיים ייערך שימוע בלשכת רשות האוכלוסין לגבי הזיקה לישראל לעומת הזיקה לארץ המוצא. ברור לחלוטין כי בחינה זו תיעשה על-סמך מכלול הנתונים הרלבנטיים, **לרבות** אלה הנקובים בנוהל החדש (משך התקופה בה שוהה הזר בישראל, קיומם של קרובי משפחה של הזר בארץ או בארץ מוצאו ומידת התערותו בחברה הישראלית). יודגש ויובהר, **כי למדנו מפי נציגת המדינה כי הזכות לשימוע תינתן בכל מקרה.** בהקשר זה נציין, וכפי העולה מסעיף 2ג לנוהל עצמו, **כי את זכות השימוע יש להעניק עוד טרם קבלת החלטה על הפסקת ההליך המדורג,** וזאת בין אם ההחלטה על הפסקת ההליך המדורג מתקבלת ביוזמת משרד הפנים ובין אם בעקבות פנייה מצד המבקשים (ההדגשה הוספה - ב.א.).

32. יודגש, כי המילה **לרבות** בהקשר לכתוב בסעיף 8 מלמדת על כך שהנתונים הרלוונטיים המופיעים בנוהל כמדדים לבחינת זיקות המוזמן לישראל, אינם מהווים רשימה סגורה אשר אין בילתה. ור' לעניין זה דבריה של השופטת ארבל בע"מ 8611/08 **זולדי נ' שר הפנים :**

באשר לתנאי הזיקה, נראה כי ההבדל המשמעותי בין הנהלים נוגע לאינדיקציות שבחר המשיב לציין בנוהל, מהן ניתן ללמוד על זיקת בן הזוג הזר. הגם שמנוסח הנהלים עולה כי מדובר בדוגמאות לאינדיקציות שיבחנו ולא לרשימה סגורה, סבורני כי יש מקום להוסיף על האינדיקציה של מקום מגוריהם של קרובי משפחה מקרבה ראשונה המנויה בנוהל נשוא ערעור זה, על מנת שיובהר כי קיימות אינדיקציות רלוונטיות נוספות וכדי שיובהר מהן. כך, לכל הפחות, יש מקום להוסיף את האינדיקציות המנויות בנוהל הכללי בדבר משך התקופה בה שוהה בן הזוג הזר בארץ ומידת התערותו בחברה הישראלית. **יתכן שיש אף מקום לפרוט את שאלת מידת ההתערות בחברה לאינדיקציות נוספות,** שגם בהן כמובן לא יהיה כדי להוות רשימה סגורה, כגון עדויות מצד מכריו וחבריו של בן הזוג הזר, מקום עבודתו של בן הזוג הזר ואופי עבודתו.

33. כאמור לעיל, הלך מר חליל לעולמו במפתיע ביום 17.3.2011. מותו של _____ לא היטיב עם מצבה הכלכלי, הבריאותי והחברתי של הגב' חליל, שבלאו הכי מעולם לא היו בכי טוב. הגב' חליל נותרה לבדה ערירית, סובלת ממחלת הסוכרת ומטופלת בזריקות אינסולין ובנוסף לכל גם סובלת מעוני מחפיר. מקורות ההכנסה הזעומים של הגב' חליל מסתכמים בהכנסה קטנה מהשכרת חלק מביתה, מקצבת השארים מטעם המל"ל עבור בעלה המנוח, אך בעיקר תלויה היא בחסדיהם של אחרים. מסמכים המעידים על מחלת הסוכרת מצ"ב ומסומנים ח.

34. אותם "אחרים" הדואגים לה מהווים למעשה רשת חברתית- משפחתית עבור הגב' חליל. הרשת החברתית-משפחתית שמקיפה אותה מורכבת מדודתה, המתגוררת אף היא בירושלים, מספר שכנות אותן למדה להכיר במשך השנים וכיום עומדות לצידה בשעת צרתה, וחלק מילדי בעלה המנוח, ובעיקר בן זקונו _____ שמשתדל לבקרה ולסייע לה כמיטב יכולתו.

35. חשיבותה של אותה רשת חברתית-משפחתית הסובבת ותומכת בהגב' חליל, עולה בברור משני תצהירים אשר צורפו לבקשה. תצהירים אלו מלמדים במעט על חייה של הגב' חליל בירושלים ותלותה בסובבים אותה. מן התצהיר הראשון שניתן על ידי הגב' הודא, חברה קרובה של הגב' חליל, עולה כי הגב' חליל נוטלת חלק בפעילויות חברתיות בשכונה, בין השאר במסגרת אגודת קשישים המקיימת פעילויות בשכונת מגוריה. כמו כן עולה מן התצהיר כי הגב' חליל זוכה לביקורים תכופים של החברה כמו גם בנותיה המבקרות אותה ודואגות לה. תצהירה של הגב' הודא מצ"ב ומסומן ט.

36. מן התצהיר השני אשר ניתן על ידי הגב' נעימה עולה בין השאר, כי היא מלווה ותומכת בהגב' חליל שהינה כאמור לעיל חולת סכרת, בדרכה לקבלת טיפול רפואי. משני התצהירים גם יחד עולה הוא כי שארי בשרה של הגב' חליל בגדה המערבית מפנים לה עורף, וכי הזיקה היחידה שיש להגב' חליל כאישה ערירית הוא לירושלים אליה היא קשורה בעבודות חברתיות-משפחתיות ושם היא מתגוררת כדין מזה שנים רבות, תצהירה של הגב' נעימה מצ"ב ומסומן י.

37. לעומת אותה רשת חברתית-משפחתית הסועדת את הגב' חליל ותומכת בה בימים אלו, הרי שבגדה יש להגב' חליל אב זקן ועני ומספר אחים בעלי משפחות משלהם. דא עקא, האב הנשוי בשנית, התנכר לבתו בשעתה הקשה ביותר, ומיד עם מותו של בעלה דאג ליידע אותה כי באם עלו בה מחשבות לשוב לביתו אל לה להטריד עצמה בהן מאחר שאינו מתכוון לסייע לה ממילא בכל עניין שהוא.

38. מטבע הדברים, גם אחיה של הגב' חליל המטופלים במשפחותיהם שלהם, טרודים בענייניהם ומעבר להשתתפות בצערה אינם מתכוונים ומסוגלים לסייע לאחותם האלמנה הערירית, המתגוררת בירושלים מזה 16 שנים.

39. יותר מכל ממחיש הפתגם "טוב שכן טוב מאח רחוק" את מצבה העגום של הגב' חליל, כאשר משפחתה הביולוגית המתגוררת בגדה מתנכרת לה, הרי ששכנותיה וילדי בעלה מנישואיו הקודמים אימצו אותה אל ליבם ומהווים להלכה ולמעשה, משפחה עבורה.

40. הנה כי כן, הגב' חליל עומדת ללא ספק גם בתנאי הזיקה שבנוהל. היא מתגוררת בירושלים משך 16 שנה, היא קבעה את חייה כאן והשתלבה ברשת חברתית-משפחתית בעיר. יתרה מכך – אין להגב' חליל לאן לשוב בגדה, וניכר כי משפחתה שם מתנכרת לה ולא תסייע לה שם.

התפתחויות משפטיות בנושא שדרוג מעמד

41. מהמתואר בפרק העובדתי עולה, כי גם בהתעלם מארבע השנים שנדרשו לאישור הבקשה לאיחוד משפחות שהוגשה על ידי בני הזוג חליל, ביום 10.5.2002 הייתה אמורה גב' חליל

לקבל מעמד של תושבת ארעית, וזאת טרם החלטת הממשלה 1813, לו היה המשיב מטפל כראוי בבקשתה של הגב' חליל להארכת היתר שהייה.

42. כידוע, החלטת הממשלה 1813 הורתה, כי מעמדם של בני זוג פלסטיניים של תושבים ואזרחים ישראלים, אשר נמצאים בהליך איחוד משפחות, לא ישודרג.

43. יחד עם זאת, לאחרונה חלו התפתחויות משפטיות בנושא זכאותם של מי שמעמדם אמור היה להיות משודרג ערב החלטת הממשלה ממאי 2002, ועקב עיכוב הטיפול בבקשה לא התבצע השדרוג. נפרט.

44. בפסק הדין בעע"ם 8849/03 **דופש נ' מנהל מינהל האוכלוסין** (לא פורסם, ניתן ביום 2.6.08) (להלן: **עניין דופש**) – פסק דין בשני ערעורים שהוגשו לבית המשפט העליון בעניינם של מי שמעמדם אמור היה להיות משודרג לפני החלטת הממשלה – נקבע כי:

בעקבות הערותינו בדיון קודם הסכים המשיב כי ניתן יהיה לשדרג מעמדו של מבקש גם אם מעמדו לא שודרג לפני המועד הקובע וזאת אם אי השדרוג נבע מטעות או מחמת עיכוב בלתי מוצדק אשר נבע מן המשיב. השאלה האם המערערים נכנסים בגדרו של הקריטריון האמור צריכה להיבדק על ידי בית המשפט לעניינים מינהליים על יסוד העובדות שבכל מקרה ומקרה. לפיכך שני ההליכים יוחזרו לבית המשפט לעניינים מינהליים לשם בדיקת העניין מחדש. לכל אחד מבעלי הדין תינתן אפשרות להביא ראיות נוספות, כך שבית המשפט יוכל להכריע בעניין.
(ההדגשה הוספה, ב.א.).

45. בנוסף, בפסק דין שעסק באותו עניין ממש, עע"ם 5534/07 **רג'וב נ' שר הפנים** (לא פורסם, 16.7.2008), נקבע כי:

בהמלצת בית המשפט ובהסכמה יוחזר התיק לבית המשפט לעניינים מינהליים, על מנת שישוב ויבדק נוכח המדיניות (שגובשה לאחר פסק הדין קמא), אשר מצאה ביטוייה בגישה לפיה "ניתן יהיה לשדרג מעמדו של מבקש גם אם מעמדו לא שודרג לפני המועד הקובע, וזאת אם אי השדרוג נבע מטעות או מחמת עיכוב בלתי מוצדק אשר נבע מן המשיב" (מתוך פסק הדין בעע"ם 8849/03 **דופש נ' מנהל מינהל האוכלוסין** (לא פורסם, ניתן 2.6.08)). בית המשפט יבדוק אם המקרה דנא נופל בגדרי הקריטריונים האמורים. אנו מסבים תשומת הלב לטענת העותרים, כי מגוריהם מעבר לגדר הפרדה, ולכן יש קשיים בתנועה לירושלים למי שאין לו מעמד א/5 אלא היתרי מת"ק בלבד, ושנית, כי מצב בריאותו של העותר 2 אינו תקין, בעקבות תאונה. **עוד מסבים אנו תשומת הלב לחלוף הזמן ולהיסטוריה של הטיפול בנושא, שראשיתה ב-1995 (העתירה המינהלית הוגשה ב-2003), וכן לנסיבות לוח הזמנים ב-2002, דבר שמן הסתם יובא בחשבון - וכמובן איננו קובעים מסמרות - על-ידי המשיבים בעת עיצוב עמדתם בבית המשפט לעניינים מינהליים. ולבסוף, מבקשים אנו מאוד כי בית המשפט יקבע את הדיון במועד קרוב, נוכח כל האמור מעלה. הערעור מתקבל איפוא בהסכמה בהתאם לכך.**
(ההדגשה הוספה, נ.ד.).

נציין, כי במקרים האמורים, הוחזר התיק לבית המשפט המחוזי, ושם נקבע כי יש לשדרג את מעמדם של אותם מערערים למעמד של א/5.

46. ביום 14.9.2008 ניתן פסק הדין בעת"ם (י-ם) 8436/08 **עוויסאת נ' משרד הפנים**, ([פורסם בנבו], 14.9.2008). בדומה למקרה דנן, גם שם זכאי היה העותר לשדרוג מעמדו לפני החלטת הממשלה, וזאת בהתאם למניין 27 החודשים של ההליך המדורג. בית המשפט קבע כי יש לשדרג את מעמדו של העותר.

47. בנוסף, בפסק דין שניתן בנסיבות דומות - עת"ם 8228/08 **חרבאווי מגדי נ' שר הפנים** - אשר גם בו הורה בית המשפט לשדרג את המעמד, התייחס בית המשפט לעובדה כי בקשת העותרים לאיחוד משפחות אושרה למעלה מ-4 שנים לאחר הגשתה. לאור זאת, נקבע כי:

פרק זמן זה של כארבע שנים וארבעה חודשים לשם אישור הבקשה מהווה עיכוב בלתי סביר לפי כל קנה מידה, ובמיוחד בהקשר המיוחד שלפנינו ובהתחשב בעובדה כי לעותרים חסרים בסך הכל ארבעה חדשים כדי לעמוד בנוהלי המשיב הדורשים שהייה של 27 חדשים בישראל בהיתרי מת"ק. כל קיצור של ארבעה חדשים ומעלה בטיפול בבקשת העותרים (מתוך פרק הזמן כולל של ארבע שנים וארבעה חדשים) יכול היה לסייע לעותרים לעמוד בדרישת הנוהל. (ההדגשה הוספה - ב.א.).

48. בית המשפט הדגיש כי העיכוב של ארבע שנים השליך בצורה ישירה על יכולתה של העותרת לעמוד בתנאי הנוהל ולשדרג את מעמדה.

49. כפי שציינו לעיל, הסיבה שמעמדה של גב' חליל לא שודרג, נבעה כל כולה מהתנהלות הרשות, אשר השיבה את פניה של הגב' חליל ריקם כאשר באה לחדש את אשרתה, אף על פי שהסבירה לפקיד מדוע בעלה אינו יכול להצטרף אליה להגשת הבקשה. זאת ועוד, כפי שנקבע בעע"ם 5534/07 ובעת"ם 8228/08 האמורים, יש לשים לב לחלוף הזמן מיום הגשת הבקשה ועד היום. גם במקרה שלפנינו הבקשה הוגשה עוד בשנת 1996 ואושרה רק **ארבע שנים** לאחר הגשתה.

50. הנה כי כן, לאור האמור לעיל, העותרת הייתה זכאית למעמד של תושבת ארעית, על פי הפסיקה הענפה והעקבית של בית משפט נכבד זה ובית המשפט המחוזי. יודגש, כי **זכאות זו קמה לה 9 שנים לפני פטירתו של בעלה.**

סיכומם של דברים

51. הגב' חליל נישאה ל_____ ביום 3.1.1995 וחייה עימו חיים משותפים למעלה מ-16 שנים בישראל. מתוך אותה תקופה מטופלת בקשתה על ידי משרד הפנים משך למעלה מ-15 שנים ובלמעלה מ-11 שנים מהם, מונפקים לה היתרי שהיה בישראל.

52. חרף העובדה כי חוק הוראת השעה מורה באופן כללי שמעמד ארעי בישראל יינתן לתושב אזור "מטעמים הומניטאריים מיוחדים", הרי שבעניינה של הגב' חליל קיימות הוראות דין אשר מנחות את שיקול הדעת של הוועדה ההומניטארית ואף מחייבות אותה להעניק לה מעמד תושבות ארעית. יודגש, כי כאמור בסעיף 1א3 להוראת השעה, הענקת מעמד שכזה מצויה בגדר סמכויותיו של שר הפנים. הוראות הדין האמורות, אשר ראוי שינחו את הוועדה

ההומניטארית בעת דיונה בעניינה של הגב' חליל, הן הוראות הדין העוסקות בשדרוג מעמד
ובהפסקת ההליך המדורג.

53. לאור האמור לעיל אודות עמידתה של גב' חליל בתנאי הנוהל, ואודות זיקתה הברורה לארץ,
נבקשם לאשר את בקשתה ולהסדיר את מעמדה בארץ כתושבת ארעית, כאלמנה של
ישראלי וכזכאית לשדרוג מעמדה .

בכבוד רב,

בנימין אחסתרובה, עו"ד

לוט:
יפוי כוח
תצהיר
נספחים א – י